

Apare Duminica.

Un nru 20 fileci.

Abonamentul :

Pre 1 luna . . . . . 1 coroana.
Pre 3 luni . . . . . 2 coroane.
Pre 6 luni . . . . . 4 coroane.
Pre un an . . . . . 8 coroane.

Redactiunea :

Rudolf-ut Nru 14.

Dupa ei Zavoade,
Prindei mai fartate!

Pre lingusitori,
Pre amagitori,

Pre oamenii rei
Si pre farizei!

Undei vei afla,
De loc nui crutia!

**Pentru ce nu locuiesc ingeri pre pamant si
pentru ce nu le place romanilor a fi ma-
estri si negutiatori?**

(Urmare.)

Doamne Dzeul meu,
Trimite ingerul teu,
Se descepte neamul meu . . .
Pre poporul de roman
Adus pre aici de Traian,
Se invetie a ceti si a scrie,
Se invetie si maestrie.
Caci azi mani se va inmultii,
Nu va avea ce impartii . . .
Din pamantul arator,
Fie si negutiator.
Da i preoti nu prea invetiati,
Dar la inima curati,
Cari sa stie legea ta,
Si conduce turma sa.
Dai o da-i o Doamne sfinte
Si invetiatori tot cu minte,
Cari sa-l stie indrepta,
Tot pre sfanta calea ta!

Fiind silit ingerul sa se lase de slugit, precum am spus in numerul trecut, sa dus intru alt sat romanesc. Un sat mai mare, cu oameni mai in buna stari-cica, caci nu aveam in sat numai o crisma si acea pa-rasita de barbati, iara de femei necunoscuta, caci ele nu sau fost dedat la beuturi de rojolisiu, vinars, vin si bere ca in satul celalalt unde a fost ingerul cronic la biserica si sluga la popa. Aici a mai cerut dela Dzeu inca patru ingeri, ca cu el se fie cinci insi. Unul se fie

negutiator, unul rotar, unul faur, (caoaciu) unul cismar si al cincelea masar (astalasiu).

Ingerul negutiator vindea tot ce trebuie la sateni, incepand dela lemnusie (catranitie) sara, petrolcu, opinci si talpi la cisme, pei, lucrate pentru incaltiaminte, siepci, sau caciule, palarii de paie si de panura asia cum e portul la romani si nu facute ca ciupercile cum le fac in tiara ungureasca. Sierpare nationale. Tot feliul de postavuri si lucruri de lipsa pentru barbati.

A mai adus in pravalia sa tot ce sa poftesce la o economie buna precum : pluguri de fer, hârletie, sape, si unelte de fier. Asia ca in pravalia lui tot se putea gasi de ce are lipsa un econom dela sate cu o economie cât de mare, ca si intro bolta dela orasiile mari.

A adus ingerul negutiator si pentru femei si pentru lucrurile femeiesti tot ce nu se poate pregati la casa, precum : bumbac, harastru, atia fina de cusut. Ace, perii pentru hacelat canepa, spete de tiesut si vapsele pentru a le pune in varu cu care varuesc casele.

Pentru femei numai doue lucruri na a voit se tina in pravalia sa : Naframii, siurtie si rochii cu colori multe ca la tigance, pregatite din feliu de feliu de cartoane si ruminele, caci asa a zis ingerul negutiator : sdrentiele aceste nu se cuvine sa le poarte femeile romane, ci ele se-si faca cu mana lor câtrintie frumoase tiesute in colori nationale si iie (camasi) frumoase si peptare cusute frumos, cum au de pilda romancele dela Saliste, dela Buciumi si dela Nasaud, Fagaras si Brasiov si din alte locuri unde nu si-au parasit romancele portul lor cel frumos si romanesc ca si cum siau parasit romancele din jurul Clujului, in cât catrintie nu poti vedea

la nici una, numai la espositii aretate si atunci pentru bani.

Ruminele pentru acea nu a voit se tina in pravalia sa ingerul, pentru ca romanca e mai frumoasa, daca nusi festeste facia cu tot soiul de ruminele, ci si spala facia cu apa de raua adunata vara in zori de zi, iar iarna cu apa de zapada.

Au adus ingerul negutiator si beuturi cu butelia in pravalia sa. Acele inasa numai in masura mica ca se fie mai mult de leac pentru cei morbosi, dupa cum a lasat Dzeu beuturile la inceput.

Ingerul rotar a inceput in laboratoriuul seu (miheiu) a face la roate de car si carutie si a pregati care, si carutie bune si tari. Faurul a le lega cu fier. Cismariul a pregati cisme bune romanesti de gazda, si masariul mese, scaune si mobile de tot sociul in casa.

In curund au fost in satul nostru de care povestim 4 maestri harnici si 1 negutiator. Oamenii sau dedat a cumpera tot ce le trebuie dela negutiatorul lor si a si pregati cele de lipsa cu maestri lor romani caci ingerii ca romanii au venit pre pamant din cer.

Leau si mers bine la toti vre o cativa ani. Cand inse au facut o societate de maestrii romani cu ajutoriuul careia se poata lati maestria si negutiatoria si intre romani, ca sa nu fie numai lucratori de pamant, caci azi mane nu le va mai ajunge pamantul pentru ca sa poata trai din el, atunci tot satul s'au sculat in contra ingerilor maestrii si negutiator.

Inceputul rasmelittii lau facut femeile. Si inca asia: Ingerul negutietor le tot ocare pre femeile romane din sat, ca pentru ce nu fac ele vesminte romanesti cu manile lor si pentru ce umbla in portul acela tiganesc cu cartoane cumparate dela sietrele jidovesti si armenesti? Pentru ce nu fac si la barbati camasi lungi pana la genunchi si largi la maneci. Se nu i suferese umble cu foalele gol, caci comesile le ajung numai pana la buric si incep a purta siurtie nainte ca muierotcele, incat de multe ori nici nu stii cum sa-i zici lelitie ori baditie.

Sa mai adaus la aceste neplaceri si altele facute de jidanul crismar. Acesta vazand, ca la negutietorul incercai merge bine a deschis si el o pravalie chiar langa crisma si a adus tot felul de cartoane si rize jidovesti si tiganesti si au umplut satul cu ele.

Barbatii inca a inceput a se deda la jidan, caci el le da si beutura de vinars cat le lua pelea. Si laudau si femeile pe jidan, ca ce usiorare le face cu cartoanele.

La femei cand cumpara din pravalia lui cartoane cate cu 5, 6 colori, pestrute ca matiele jidanului si narami rosii si verzi si galbene si albe si cumparau in pretiu mai sus de 2 coroane, le da ca cinste cate un deci (o portie) de rojolis de sacarea, rosii ori galben si le trimitea in casa jupanesei lui, sa-l bea, ca sa nu mai scie nimene. Asia incetul cu incetul toate nevestele din sat ajungeau in chiliutia jupanesei si se indulceau de rojolisiul jupanului.

Babele din sat au intieles si ele de treaba aceasta si ele nu sau lasat mai de coada. Au mers si ele cand cu o treaba, cand cu alta, ca si ele se guste din dulceata jupanului.

Aici apoi se incepeau clevelele si minciunile, troceraiurile si bajocurile cum este obiceiul cand sunt oamenii langa glajile cu beuturi. Scim cu totii, ca in astfelu de societate mintea omului e mai agera si limba se deslantuesce si apoi ea deslantuita odata intrece pre ori ce catie dela stana. Umbla ca o morisca de vant. J u p a n e a s a jupanului le mai da si ruminele de toate colorile nevestelor. Ele apoi se vapseau cu vapsele facute de jupaneasa, de buzele si obrazul le erau rosii ca racul fiert, iara fatia si grumazii albe, ca zapada si ca paratele casii la pasci.

Zi de zi sa inoiau vapselele, asia, incat preste saptamana asia sa ingrosiau incat dumineca trebuia sa rada cu razusa de pre grumazi ruminelele aceste, ca iara se puna prospete.

Babele inca nu sa lasau mai inderept, numai cat lor li se rosia si nasul mai curand de rojolisiul cu sacarea.

Din troceraiul din chiliutia jupanesei au esit minciunile si clevelele urmatoare:

Ca ingerul negutiator si socii lui maestri din sat sunt neste oameni de nimica, si ca vreau reul oamenilor din sat. Le strica portul si obiceiurile.

Ei vreau se le rapeasca baietii si sei dee la maestrii de acele ce numai pentru tigani lea lasat Dzeu. Se fie copii lor fauri, cismari, carpalai, se vanda lemnusie si ace ca tigancile si se umble cu raze din sat in sat ca corturarii? — ferita Dzeu — mai bine sa paziasca porcii la sat. J u p a n e a s a la toate le da drept. si mai destupa cate o glage de rojolis cu sacarea; si le da sfat sa nu mai mearga dupa nimic in pravalia ingerului negutietor si sa-si induplece barbatii se nusi lucre nimic cu maestrii cei patru, caci jupanu se va ingrighi se aduca alti maestrii in sat, pana atunci sa mearga la orasiu, ca mai nainte.

Asia sau inceput intrigele in contra negutietorului si a maestrilor veniti anume din cer in comuna, se descepte pe bietul roman dedat singur la aratul pamantulu, ca vermele la hirean.

Pricina de a fi femeile nemultumite cu ingerul negutietor sa marit si cu acea, ca la jocul satului cativa flacai mai destepti invatiati de negutietor a inceput a chiui fetelor si nevestelor imbrecate cu haine din siatra si ruminite cu ruminele dela jupaneasa.

Unul a strigat in joc la fata judelui:

Bine-i sta mandrei gatata,
Tot cu haine dela siatra,
Dar mai bine iar siede
Dear fi facuta de ea.
Saracele siatrele,
Ele imbraca hadele,
De nar fi rize in siatra,
Nai vedea fata gatata!

Altul continua:

Rumineala din potica,
Face pe lelea voinică,
Si pre badea de nimica.
Mandra cum teai ruminit,
Tare reu ai nimerit,
Pre obraz ai pus prea mult,
Si pre grumaz na ajuns.
Radete cu razusia,
Si albete si fruntea!

al treilea asia striga:

Vai de mine cum as bea
Rojolisiu cu sacarea:
Badea de nu mar vedea,
Da oi merge la jupanu;
Si nu ma sti barbatu.
Ca la jupaneasa in casa
Are loc ori ce boreasa.
Rojolisiu cu vorba dulce,
Iute oi bea, si iar moi duce.
Barbatu cand va veni,
Voi incepe a me cai:
Vai barbate ce sa fac?
Ca mia dat buba in cap,
Nu am stare nu am leac
Cata se ma culc se zac. —
Iara mutu, Dumneasa,
In frunte ma saruta,
Si asia mia cuvanta:
Culcate draga nevasta
Co-i grigi singur de casa.

Nevestele cari mergeau la jupaneasa si fetele cari foloseau si ele ruminelele jupanease si rizele din siatra nu puteau suferi descantecele aceste bajocoritoare. La barbati inca le cadea reu imputarile ce le auzeau mereu de a ingerul negutietor si dela cei patru maestrii. Si asia sa intamplat de pre langa negutietor iau parasit romani si pe cei 4 maiestri pentru ca acestia toti i ocarau pentru ca nusi dau prunci la maestrie si la negutiatorie?

Si apoi pre cum scim, pre tianul nostru nul poate vatama nimene mai tare, decat spunandui sa-si deie baietii la maestrie ori la negutiatorie, cacii asia zice dansul: doara nu mio-i face eu pruncul meu tigan, jidan, ori ungur, ori grecu, cacii numai acestia sunt mesteri si boltasi?

Noi romanii suntem muncitori de pamant precum nea lasat Dzeu...

Asia stand lucrul curand sa aprins tot satul in contra ingerului negutietor si a ingerilor maestri. Nu a trebuit numai un privilegiu bine venit ca sa fie huiduiti cu totii din sat. Privilegiul a sosit curand.

Sa intemplat adeca de a murit popa din sat. Pana ce a trait betranul popa, un om cu pucina carte cacii invatiase popia numai la „manastire Stramba“ dar cu multa durere de neam, rezmelitia nu a cutezat sa faca nimene contra negutiatoriului si a maestrilor ingeri.

Murind popa cel betran, chiar negutiatoriul si maestri acestia au umblat se aduca in sat un preot cu

mare invatiatura — doftor in filosofie. Au miscat toate petrile se-l poata aduce pre acest popa invatiat, in nedejde ca vor capata un cap luminat, o inima calda romaneasca, care sa se intereseze de ei si soartea societatii lor infiintata cu scop de a lati maestriile intre romani si ravna de a fi si negutiatori si a nu lasa lefteria aceasta aducatoare de castig mare evreilor, veniti din Galitia, armenilor si grecilor. Si altor popoare straine asieazate in decursul vremilor pre aceste plaiuri frumoase.

Vladica lea dat de preot pre omul doririlor. Ei lau si primit cu mare pompa. Dela gara din otarul lor la adus cu patru cai incurjurat de calareti. Au esit tot satul intru intimpinarea lui. A fost bucurie si veselie in sat de iepuri ai fi putut prinde cu ingerul negutiator si cei patru maestrii.

Copiii dela meserii, cacii acum erau asezati vre-o 20 la feliu de feliu de maestrii si ls negutietorie, au esit cu toti inaintea parintelui lor sufletesc imbracati serbatoresce cu vestminte cumparate de societate, care era ajutorata de un binefacator departe departe, care a ajutat societatea acesta numai din auzite, fiind indemnat de inima sa cea buna si de simtamantul lui cel romanesc.

Societatea aceasta la si cinstit pe popa lor cu un briu rosiu, cacii preotul cel nou a avut dreptul se poarte si semnul acesta de cinste capatat dela vladica.

Maestrii si baietii si alti poporeni, cand au facut primirea aceasta sarbatoresca au uitat de zicala romaneasca care zice:

De ar sti omul ce ar ajunge,
Tot ar suspina si ar plange,
De ar sci omul ce ar pati,
Nici din casa nu ar esi.

Popa lor a avut mare sciinta, dar nu a avut inima. Si apoi se stie inca din vechime,

Ca unde nu-i inima curata
Acolo nu-i pace nici odata.

Popa a dat mana cu jidanul. A tulburat tot satul contra ingerului negutiator a maestrilor romani si a societatii lor. A denuntiat reuniunea in aintea ingerului ei binefacator, de altul na mai ajutat societatea cu nici un crucer. Societatea nu a mai putut ajutata baiatii asiezati la maestrii. Baiatii umblau desculti si golisiei ca vai de ei pre ulitie. Negutietorul si maestrii a si desperat se poata face, ca romanii se inceapa a invetia si maestrii si a merge si la negutiatorie.

Si au parasit pravalia si maestriile lor ingerii. Au parasit si satulun de sau fost asiezati si sau suit la cer si sau rugat lui Dzeu se i lase sa se faca preoti si inviatori la romani, ca doara ca popi si ca dascali vor putea descepta pre poporul roman sa tina pasi cu alte neamuri luminate pre acest pamant.

(Va urma.)

Pacala si Tandala.

Pacala :

Mai tandala ce o se fie?
 Ca-s multi prunci la maestrie,
 La maestri invetiati,
 Si cresc tot ajutati,
 Si de unul si de allul,
 Azi mane ne umplu satul,
 Azi mane sor inmulti,
 Si noi nom putea trai:
 Se remana pruncu in sat
 Roman prost ne invetiat,
 Pan' prostimea va trai
 Noi tot domni mari putem fi.

Tandala :

Sci ce mai frate Pacala,
 Vin se mergem noi in tiara,
 Se spunem se nu le dee,
 Ci sei lase ca se pee:
 Goi, desculți ca vai de ei,
 Ca sor duce in lume ei,
 Altu nu vor invatia;
 Fie proasta natia,
 Caci prostimea toate crede,
 Si de faci reu nu te vede.

Pacala :

Bine zici frate Tandala,
 Vino, mergem noi la tiara,
 Si apoi las pre mine frate
 Voiu spune acolo toate:

Nu-s vrednici de ajutorat,
 Se remana toti in sat,
 Ca-s „mocicoși“ si blastamati
 Nu mai fie invetiati.

Tandala :

Gura ta frate Pacala,
 Ar fi buna de sucala,
 Cu ea ce vrei tot sucesti,
 Toata lumea o prostesti.
 Si asta de-i dobandi.
 Cel mai mare om vei fi!

Pacala :

Las pre mine mei Tandala,
 Se me ved io dus in tiara.
 Cu isprava voiu veni
 Incat toti se vor uimi!

Cum a furat tiganul calul ?

— Apoi cum de mi ai furat mei tigane calul? Intreba romanul pre tigan, care era calare in targ pe calul furat.

— Apoi hasia om de cinste, noroceasca Dzeu cinstea si fatia Dtale, ca io vineam la targ pre ulitie. Ulita era strimta si calul era culcat de a crucisul ulitii. Acum eu am vrut sa trec pe la cap, dar ma muscat cu coada. Am vrut sa trec pre la coada, dar el blastamatu ma muscat cu dintii. Atunci statui in loc, si ma gandiu cat ma gandiu si sariu peste el, caci imi era de graba, dar cand mia fost un picior de al meu dincoace si celalalt dincolo, el sa sculat batal norocul si a pornit in goana cu mine si nu sa oprit de cat haici in targ si team asteptat pre Dta mancateasi.

Dr A. Pacala

diplomat in toate faradelegile lumi.

(Venind dela tribunal dupa ce a auzit soarte celor 199 de denuntiare vorbeste in sine.)

De ar fi trasnit Dumnezeu,
 Talpa leaganului meu.
 Se nu se legine nime,
 Om siarlatan ca si mine.
 Procesele leam pierdut,
 Si de ris io mam facut.
 Da oi vorbi cu socii mei.
 Se primeasca acuza ei.

O vai de mine ce ofi de nu le-or primi?

(Se duce pre o strada laterala acasa la — mami.)

Tanasie

stragia satului, striga preste sat.

Tot omul se auda si se intielega, ca sa perdut in orasiu ori la sate regulamentul de administrarea averilor bisericesti si fara el nu se scie, ca in tot anul, sau numai la zece ani trebuie convocata adunarea bisericasca in Cluj. Cel ce il va afla se-l aduca la casa satului.

Tot omul se auda si se intielega.

Cine scie, ca cine-i presedinte la casina romana din Cluj, la fondul reuniunea sodalitor ramani, sel descopere, ca mai multi membri doresc se bage o jalba si nu sciu la cine!

Lipitoarea, porcul si omul.

Lipitoarea cea uscata,
Daca ti-o pui dupa cap,
No poti lua niciodata,
Pana nu sa saturat.

Porcu in gradina tot tace,
Si se apuca de scurmat,
Si scurmand tot rele face,
Pana nu sa saturat —
Satul merge la culcat.

Omu inca i lipitoare,
Nu se duce si de ai vrea,
Nu inceata din scurmatoare,
Pana sangele nu-ti bea.

Poti sa-l lovesti peste nas,
Lucra ca si un faraon,
Poti-l scuipa in obraz,
El e mandru fanfaron.

Si acum spunem fratioare,
Care i cunosti pre toti,
Om sau porcu-i lipitoare
Ori lipitoare sunt toti?

Servitor si stapan.

Stapanul: Gavriila, unde-i grebla?

Servitorul: Coalea langa furca.

Stapanul: Da furca unde-i?

Servitorul: Langa grebla.

Stapanul: Da furca si grebla unde-s ma-i habaucle?

Servitorul: Langa olalta.

Din intielepciunea vietii amara-cetire.

Cand nu mintieste mincinosul.

Mincinosul si lenesul si atunci pacatuesc cand nu mintiesc, caci fura vremea lui Dzeu netezindusi-barba.

Un prota.

Ce resare din minciuna?

Nu semana minciuna, caci ea nu rasare nici odata din pamant, ci in locul ei rasare totdeauna mama-sa batrana „clevetirea“.

Un farizeu.

Unii prin cuvinte dulci,
Samana mereu tot sfinti,
Dar culeg tot pui de drac,
Prin faptele ce le fac!

Cand scapi cu minciuna?

Cu minciuna scapi de una,
Dara cand ajungi la doua
Te prind frate cu amandoua,
Iar la tri nici nu gandi
Ca nu te poti mantui.

Cum se vorbim si cum se ne purtam?

Ori te poata cum vorbesti,
Ca lat toti se folosesti.
Ori vorbeste cum te porti,
Ca sa te cunoasca toti.

Ce patieste mincinosul ?

Nu minti, ca cu minciuna patiesti ca si ogarul sciop. In loc se prinda el iepurele. I sare iepurile preste cap si-l lasa rusinat.

Grigi de straini.

„Lasa pre cel strein se locuiasca la tine si ti va face tulburari si te va instreina pre tine dela ale tale.

Is. S. 11. 36.

Cand sacul e plin.

E usior a da greuntie,
La porci si la galitie,
Din sacii
Umpluti de altii.

Un director.

Lilnisteia farfaiului.

Faca cine ce va vrea,
Eu imi apar pielea mea,
Sa nu fie ciuruita,
Cu biciusica biciuita.

Tot acela.

Cand e minciuna clevetire ?

Minciuna numai pana atunci remane minciuna, pana nu se atinge de persoana omului de cinste, indata ce sa atinge si schimba numele in „clevetire“.

Cand este talharul inger ?

Talhariul care ti fura noaptea averea din curte, cand dormi, este inger fatia cu pretinul care cu lingusire si minciuni te despoie nu numai de avere, ci si de omenie.

Cand se ingrosie pelea nasului ?

De un an de zile atata misa batut nasul pentru misieliile ce leam facut, in cat sa ingrosiat pelea pre el, ca calcaiul tiganului ce ambla descultiu si iarna si vara.

Un om delicatilor.

Pentru cei ce zidesc casa langa casa.

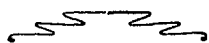
„Vai celor ce lipesc casa langa casa. Au doara voi singuri veti locui pre pamant“ ?

Isaia 5. 9.

Tiapul conducator.

Cand tiapul conduce turma,
Pre tot locul i vezi urma.

Un secretar.

Vesti si povesti sosite prin telefon.

Pesta. Pre aici se o svonesce, ca iubitul nostru deputat Vasile Lucaciu va fi denumit episcop la coastele vladicului dela Orade ori la acelui din Arad. Povestea aceasia au dat vileagului toate gazetele unguresti si unele romanesti. Cand inse iubitul nostru Vasilie a zis in coridor ca scumpa-i socie traeste si i sanatoasa toate gazetele au amutit ca „Unirea“ din Blaj la rugarea noastra se corega minciuna colportrata cu privire la cele scrise de prota Ilie din Cluj. Adevorul verde face muti si pre cei mai limbuti.

Blaj. De vreo cativa ani un domn canonic poarta cheile pevnitii dela „Consum“ in buzunar, ca si s. Petru cheile raiului. Prin aceasta a ajuns de a scos „Consumul“ din noroiul in care lau bagat cei fara prihana. Grecii din Blaj, cari jucau inainte de acesta prin pevnitia, ca clotianii in moara, sunt tare nacagiti pentru acest lucru. Sau hotarit se si caute „vatamarea ordinii de drept“ pre calea legeri. Spre scopul acesta a chemat la fatia locului pre vestitul avocat roman din Cluj Dr A. Pacala, ca se le primeasca „cauza dreapta.“ Acesta a si mers in zilele trecute la Blaj. Cauza o primeste in jumatare. Anticipaciuni un pofteste. In modul acesta greci sunt linistiti, ca dreptul avitic la pevnitia sa va castiga cu siguritate.

Cluj. In gradina „Petran“ data acum in grigia comitetului desparteametului asociaciunii, sa gasit nescurele late, taiate astavara dintro caleasa boereasca cu cosorul de ceva baiatiandri resfatiati. Aparatorii ordinii a constatat ca caleasa acea a fost a directorelui dominiilor nationale din Cluj — de pretempul cand „mensisti“ la ales cu aclamare presidente de onoare. Acesta inse neaga sub iurament ca nu sunt curelele ale sale. In modul acesta curelele se vor trimite la muzeul national.

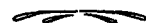
Cluj. In scoala romana de fetitie caldura e conduse din saloanele din etagiu. Pentru acea, cand in salone este cald, in salele de invatiament este frig. Si cand in sale este frig, in saloane este cald. Ast mod temperatura in scoala este tare sanatoasa din punct de vedere igienic. Invatiatorii sufla in pumni ca in pasatul cald.

Acesta sa se raceasca

lara ei sa se incalzeasca !

Bravo isprava romaneasca !

Suceag. Popa romanesc sa mutat cu totul la Cluj, si de aici administreaza turma credincioasa, pentru ca un necredincios ia dat o palma pentru neste minciuni scornite de altii. In Cluj palmi si biciniri capata unii oameni si nu fug, ci traiesc ascunsi ca buhele ziua in codru. Am ajuns de oameni sunt mai simtitori la sate, de cat la orasiu si aceasta nu o insamna nimene la „ravasiu“.

STAFETA ZAVODULUI.

O rugare repetita. Am înființat foaia aceasta cu scopul să biciuim toate faradelegile incuivate în societatea românească. Se fie un organ — în care lingusitorii, farizei și oamenii rei se fie dati disprețului public, pentru ca cele ce se întâmplă în societatea românească întreze ori ce închipuie omenească. Au nu vedem cu toții, ca toate trebile noastre

romanesti merg înapoi ca racul?

Aproape fie cine umbla numai după interesele sale și pentru aceia e în stare să nimicească tot ce-i stă în cale, durere în numele — romanismului.

Poporul nostru seracește pe zi ce merge, căci îl ruinează două lucruri beutura — vin și arsul jidovesc și procesele cele mari și fără număr purtate chiar de către oamenii săi, opincării, — căci din opinca ne tragem cu toții — contra opincii.

Eie care — cum arunca opinca și — cearca privilegiul ca să o calce în picioare.

Clasa mijlocie nu avem. Căci ne lipsesc maeștri și neguțiatorii, și nu ne putem deslăntii de lucrarea pământului și de cancelăriile potracanesti care încep a se înmulți ca bureți după ploie, — tot pe conța opincii.

Sunt în poziție să dovedesc că un avocat român a sfătuit pe un serman om de la sate să pornească un proces, ce la pierdut la a doua pertractare, când erau să se asculte martorii, fără de a se asculta, numai la întrebările inculțului. Și ia constată sfatul acesta preste 400 coroane. A ieșit de la tribunal blastamând, pe toți domni — romani, și spunând tuturor în gura mare că numai potracanul roman la învâțiat să facă treaba aceasta.

Stam reu fratilor. Ce va fi dacă va veni congrua cu toate urmarile ei? Lingusitorii și farisei se vor înmulți — nesmintit și între preoți, căci banul — banul — te face luntre și punte și siarlatan de frunte!

Am trimis Nrul 1 și 2 din foaia aceasta și la aceia, cari nu au prenumerat și nici nu sau insinuat.

Am acceptat cu tot dreptul, ca sau se o prenumere sau se retrimere încă numărul prim înapoi scriind pe cuvertă „retur“ ori în limba statului „vissza“ ori în limba dualistică folosită și în casa țerei: „mars-ki“ ca să se poată da altora cari o cer.

Acești prea iubiti cetitori cari nu au făcut nici un lucru din aceste două — mai capata și nrul 3 cu rugarea repetită — se binevoiască a face unul din aceste două lucruri, ca adevărați ori se aboneze, ori se retrimere acum toți tri numerii din „Zavodul.“

Pentruca nefacând nici un lucru din aceste două — alți numeri nu vor mai primi ci ne vom acomoda cu tipariul numărului abonatilor, cari au asigurat și până aci subsistența foi.

Vom publica tot ce interesează societatea roma-

nească. Cu deosebire ne vom ocupa cu biciuirea datinei rele incuivate în societatea românească de a nu ne interesa de felul de clasă mijlocie a poporului — de maeștrii și neguțiatorii — ce sunt înima fie carui popor.

Vom publica tot ce am promis în Nru 1. glume din popor, descantece, gacituri, istorioare morale, franțuri de limbă și tot ce produce mîntea ageră a romanului. Din când în când vom publica și predici acomodată la diverse ocazii — tot pentru combaterea relor ce bantăie societatea românească.

Zi de zi am capatat încurajare. Am auzit și voci de reprobare.

Le răspund la toți cu preotul care așa să imbiat să fie ales de preot: Alegeți-mă pre mine de preot, că io sunt bun la Dumnezeu. În toată Dumineca voiu întreba în biserică ce voiti pe săptămâna viitoare ploaie ori vreme bună? Și aceia va fi ceti cere cu toți.

La ales. El amasurat promisiunii a întrebat în cea din țaiu Dumineca ca ce voiesc să fie în săptămâna viitoare? Ploaie ori vreme bună?

Unii dintre credincioși au răspuns „ploaie“ iar alții „vreme bună“.

El văzând că nu se unesc — a curmat disputa cu cuvintele:

„După ce nu sunteți de o părere cu toții — lasa se fie ce o vrea Dumnezeu“.

Asia și eu după ce nu sunt chiar toți de o părere în privința publicării acestei foi ve zic: „lasați să fie cum va vrea „Zavodul““.

Deci ori îl prenumerati, ori scrieți pe el „mars ki!“ Și supăre nu va fi.

Mercur: Nasaud. Ce fericita ar fi românia se aiba tot așa fii simțitori ca Dvoastră? Atunci nar umbla vreo 40 de elevi aplicați la meserii în Cluj goi și amarati — pentru că 2 romani mari, fără nici un simțiu, fatia cu deaproapele, atata a uneltit până când sau pierdut ajutorul avut de 25 ani.

În loc de epistolă, era mai folositor să trimeteți vre-o cateva coroane din bani adunați de la popor — pentru îmbracarea acestor nefericiți baieti ieșiti din popor, cari zi de zi îmi deschid usile cu lacrimi în ochi desculți și goi ca vai de ei.

O Mercur o Martian Reu te doare de... dar tac.

Despre alte din ispravile lui ale multe, cetiti stafeta trimise la Blaj.

Reverendismul Dr. I. Marcu canonic și președintele „Economului în Blaj“.

Reverendisme! În cartea V. alui Moise 27. 24 cetim urmatoarele: „Blastamat tot cel ce bate pe de aproapele seu cu viclesug“.

Dr. A. Pacala ajutorat și Dr. Tandala a fost adus de mine, la Cluj cu patru cai de aceia cu care Ilie proroc sa suit la ceriu după credința poporului. Acești 2 pretini, după ce iam uspatat la casa mea, bine și de multe ori, mau batut cu viclesug acum de trei ani sub manta procurorilor regesti. 199 de denunțări a insinuat la criminală contra mea. De 6 ori mia sequestrat până și tacamurile, din cari au fost uspatati. În 6 rânduri au cerut deținerea mea.

Au trimis la mine soli, ca să fug în România, căci se vor îngriji ei de familia mea. Miau promis ridicarea pensiunii la o sumă considerabilă, — căci paralele nu vin în considerare, când e vorba de asigurarea poziției lor, — numai se abstau de la convocarea adunării gen. extraordinare cerută de actionari în 1905.

Ei asia a fost de orbiti de patima, de nu au observat, ca eu eram asia de morbos pe vremea aceea, incat nu sciam nici cugeta. Am scris cererea de pensionare dupa cum mia dictat Ilie. — El a facut si rezolutiunea intro zi — cand la si asiezat pre Dr. Pacala in scaunul meu definitiv, fara de a astepta macar 24 de oare. Si inca in contra regulamentelor si a statutelor de pensionare, ce le are institutul, care apriat zic, ca oficialul dupa insanatosiare e dator se ocupe oficiul din nou. Ei n'au observat, ca in treaba convocarei adunarii gen. extraordinare 2 oficiali a umblat si au servit datele de lipsa avocatului actionarilor. Eu nu eram in stare nici se cuget. Abia me purtam pe picioare. Succesorul meu, ma imbiat mereu cu sute de coroane anticipatiune numai se merg la bai. Se nui fiu in cale.

Unul din oficiali a cazut jertfa cu familie cu tot. Asia i trebue pcutru ce nu a primit 50 de mii coroane promise imprumut lui si cumnatului seu? Al doilea a fost mai cu minte. Vazand ca Tandala vine cu voturi de incredere din tiara pentru ei, ca si capra la iezi cu frunze in buze, lapte in titie si muguri in cornitie, si ca au majoritate, nu sa mai dus altul sara la avocatul actionarilor, ci sa facut mut si surd, si asia a fost si la pertractarile din lunie si Oct. a. c.

Procurorul a releptat toate denuntierile. Din 199 cu mare truda si necaz ia succes „cinstitei directiuni“ se sileasca procuratura se sustina 3 cauze din 199. si aceste cu lungi si late recourse si apelate.

Acum am ajuns la acel stadiu, de ati hotarat ca he intentati impaciuire. Intru aceea se primiti acuza ca actori privati (magánvádó.)

Crezi reverendisme, ca lui Dr. Pacala si Dr. Farfaiila le va succede se afle crime acolo unde nu a putut afla vre-o 4, 5 procurori, caci au trecut prin atatea mani denuntierile marsiave acum de trei ani? Eu nu cred, si nu cred nici altii, cari se pricep la „formule legali.“

Interesele institutului, interesele fondurilor, interesele actionarilor, interesele tuturor romanilor de bine — pre mine cel batjocorit me las afara — pretind ca sa se puna capat acestui lucru blastamat inceput cu viclesug. Singur interesele lui Dr Pacala si Tandala pretind sa se intinda ca horea dracului, caci ei sau asiezat bine in cuib si nu le pute de loc — de si lau mangit ca baietii cei mici.

Eu inca de mult vam oferit se-mi luati tot ce am si sa me lasati focului, caci sarac am venit in lume, sarac me voi duce din ea. Nati primit pentru ca nui „titlu de drept“.

Am propus se alegem o judecatorie de arbitriu. Si anume: eu se-mi denumesc 2 membri, directiunea 2, si acesti 4 se-si aleaga de prezide pre al cincelea. Se judece definitiv si obligator „pricea“ intre noi.

„Cinstita directiune“ la propunerea „executivei“ nu a primit, numai asia — aceasta formula dreapta si cinstita — daca directiunea va denumi 3 persoane, iara eu 2 persoane acceptabile si de directiune, cu adausul, ca hotararea acestui juriu numai atunci va fi obligatoare pentru directiune daca o va aproba directiunea.

Dupa ce eu nu am beut nici maslag, si nici nu mi sa tulburat mintea, nam primit aceasta absurditate juridica, ci am preferit se judece strelunii intre noi.

Ei bine. Ei au judecat. Eu sunt multiemit. Dvoastra nu. Trebue se ve aparati parerea ratacita cu averea mea, si aceloralalti actionari. Din punga proprie nu veti jertfi nici unul.

Reverendisme Dta miazis, cand am fost norocos de a me presenta inaintea Rev. Dtale, ca pentrn aceie mia-ti pus conditiunea, ca barbatii mei de incredere se fie acceptabili de directiune, ca ati avut teama, ca imi voiu alege advocati, cari vor face numai gâlagie. Ti-am facut atunci alta propunere. Se alegem numai preoti si eu, si directiunea. Si am zis ca se fie 5. Pre advocati sei lasam la o parte. Eu din partemi pre tot al treilea il inchin satanei. Acuma modific publice numerul. Si-ti propun se alegem 7. Si inca din cei mai pacinici si simpli preoti, cari nu stiu sute de formule legale, fara au minte sanatoase si la loc.

Acestia se asculte „ponosurile“ directiunii si esceptiunile si deslucirile mele. Apoi se ne scoata afara pe toti si se judece cu drept obligator definitiv pentru fie care. Si asupra celui vinovat se tina si maslu, caci „rugaciunea credintii“ e foarte de lipsa, pentru care nu si lase jertfele sala la altar, ci cuteaza a le aduce, fara de a se impeca cu cel ce-l pareste fara nici o cauza.

Asia cred eu si toti oamenii de omenie, ca s'ar cuveni se facem! Caci o mul de omenie — nu face pre nimene talhar si hotiu prin brosură si prin ziare — ci daca are ceva pretenziune o cere dintai cu buna apoi cu legea — dar nu cu criminalul.

Cui i place criminalul, criminalul se-i mance capul!

Se fie de ris la lume. Pârativie la criminal daca ve place, cat de mult — dar nu cu paralele mele, a fondurilor si actionarilor, caci acolo sunt fonduri la infiintiarea carora io am contribuit ca nimenea altul. Reverendisme Dta si pretinii, gure si pungi sparte, ce au au picat ca musca in lapte, nati contribuit nimic — prin urmare nu aveii drept nici se spesati nimic din pu. ga iustitutului.

Nu tot ridicati la salare si nu tot schimbati si iamultiti la oficiali ca camesiea in toata saptamana, si nu tot faceti filiele ca iepuroaicele la pui, caci sunt tot lapadaturi. Nau viatia.

Alungati pre Pacala si pre Tandala si veti vedea ca indata va fi pace in Cluj si pace in tiara. Dzeu asia semi ajute precum tiam spus de drept. Dar asia seti ajute si Rev. Dtale pre cum me vei pricepe. Si asia se ve ajute pre cum veti lucra cu totii. Cele trecute se ti-le ierte, ca poate nu leai sciute-cele viitoare nici odata, caci le vei face sciind. Finesc cu cuvintele scripturii „Blastamat tot cel ce bate pre deaproapele seu cu viclesug“ spuneii te rog aceasta si lui Ilie, ca el un o scie. El n'a invetiati de aceste, ci filosofia lui Epicur: „Ede, bibe“ etc. Am zis in interesul binelui public — publice.

Nri singuratici sa afla in Cluj: 1. In tutungeria (dohánytőzsde) doamnei Lehotă Ana aproape de „Economul“. 2. La Dlu Strachal Ferenc (Palatul Bánffy) langa poarta.

Redactor respunzator si editör BASILIU PODOABA.